

Szómágia vagy korszakváltás az új Marshall-terv?

Az Európai Unió jövőjéért folyó harc most a német sajtóban zajlik. A vetélkedés tétje, hogy ki határozza meg a koronavírus-járvány utáni európai belpolitika legfontosabb témáját rövid távon: új ösvényre lép az európai integráció, vagy megmarad a hagyományos úton. Ez utóbbinak vannak jobb esélyei.

Miután a múlt hétvégén Ursula von der Leyen egy németországi interjúban mindössze szlogennek [minősítette](#) a koronakötvényt, kiváltva ezzel az olasz sajtó és politikai elit felháborodását, a mostani hétvégén a versengő jövőképek csatájának terepe lett a legnagyobb tagállam sajtója. Előbb Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök [fejtette ki](#) nézeteit egy publicisztikában a jövőre vonatkozóan az egyik német napilapban, majd Ursula von der Leyen [tette közzé](#) gondolatait a következő nap egy másik médiumban. Utóbbi aztán az Európai Bizottság honlapján is megjelentette az [írást](#), angol nyelven is.

Első pillantásra a két írás egymást kiegészítő munkának tűnik, ami akár azt is jelezheti, hogy megszületett az európai politikai elitben az a megegyezés, ami a válság kezeléséhez, illetve a válság utáni időszakban a gazdasági növekedés újbóli beindításához szükséges. Mind a spanyol, mind pedig a Bizottság elnökének konklúziója, hogy Európának új Marshall-tervre van szüksége ahhoz, hogy talpra álljon a második világháború utáni legnagyobb válságból. Mind a két politikus nemcsak az emberek, de a nemzetek közötti szolidaritás erősödését is várja a koronavírus-járvány kezelésétől, és mintegy az így kialakuló együvé tartozás érzését erősítene meg az a pénzügyi és gazdasági háttér, amit az új uniós finanszírozási program jelentene.

Második pillantásra azonban egy nagyon fontos különbség érzékelhető a két cikk által szükségesnek tartott irányokban. Sánchez egyértelműen olyan korszakhatárról beszél, mint amit a huszadik századi történelem az első világháborúval élt át. A hadigazdaság bevezetésével ekkor jelent meg minden országban az állam a gazdaságban, hogy aztán az állami beavatkozás, kisebb vagy nagyobb mértékben, de állandó jellemzője legyen a modern gazdaságpolitikának. Sánchez diagnózisa szerint, amit az első világháború jelentett a nemzetállamoknak, azt jelenti most a koronavírus-járvány az Európai Uniónak. Mivel a betegség terjedése nem ismer határt, így a kezelése sem szabad, hogy ismerjen, vagyis uniós megoldásokra van szükség. Ennek első lépése egy európai uniós szintű hadigazdálkodás bevezetése, majd ennek sikere után pedig egy uniós szintű ösztönzőrendszer, ami a gazdaságba is új életet lehel.

Az új Marshall-terv jelszavának azonossága mellett nem lehet nem észrevenni von der Leyen gondolatmenetének különbözőségét. Cikkében konkrét példákat sorol fel, amelyben azt kívánja bizonyítani, hogy az első sokkból felocsúdva a nemzetek azonnal segélyakciókat szerveztek egymás megsegítésére. Példái között szerepel, hogy lengyel orvosok utaztak Olaszországba, hogy Csehország tízezer maszkot küldött Spanyolországban – csak két esetet kiemelve, amikor régióink országai siettek mások segítségére -, amely akciókhoz mintegy kiegészítő jelleggel a Bizottság pénzügyi és munkapiaci ösztönző eszközei csatlakoztak.

Vagyis – szól von der Leyen következtetése – működik a szolidaritás az Európai Unióban. Amire itt most szükség van szerinte, az nem új eszközök kitalálása, hanem a meglévők új korszakhoz igazítása. Ezért hirdeti meg cikkében annak a többéves pénzügyi kerettervnek az újratervezését, aminek az előkészítését még a Juncker-bizottság kezdte el 2018-ban. Az Európai Unió új hétéves költségvetésének ugyan 2021. január elsején hatályba kellene lépnie, erre

azonban egyre kevesebb az esély. Von der Leyen javaslata szerint ezt kell újratervezni úgy, hogy a koronavírus-járvány okozta gazdasági válság utáni újjáépítés álljon a középpontjában.

Ezt nevezi a Bizottság elnöke az új Marshall-tervnek. Valójában azonban – ellentétben névadójával – ezúttal ez nem az Európai Unión kívüli fejlesztési forrás megjelenését, hanem a tagállamok befizetéseinek új szempontok szerinti elosztását jelentené az európai gazdaságban.

Melyek lennének ezek az új szempontok? Innovatív kutatások, digitális infrastruktúra, tiszta energia, okos körforgásos gazdaság kialakítása és a jövő közlekedési rendszereinek kiépítése. Vagyis nagyjából azok az elsőbbségi szempontok, amelyek már a von der Leyen által vezetett Bizottság hivatalba lépésekor ismertté váltak.

A koronakötvény barátai, a spanyol miniszterelnökkel az élen, nem biztos, hogy boldogok a Bizottság elnökének cikkétől. Az új Marshall-terv kifejezése, ami közös nevezőnek látszik kettőjük elképzeléseiben, éppen ellentétes tartalmakat takar.

2020-04-07 – Dr. Navracsics Tibor